

NVE – Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

16.09.2022

Søknad om konsesjon for regulering av vannstand i Svintjønna, Sør-Fron kommune, Innlandet fylke

Sør-Fron kommune ønsker å søke om konsesjon for regulering av vannstand i Svintjønna, Sør-Fron kommune, Innlandet fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å regulere vannstand

(Dersom det ikke oppnås enighet)

II Etter oreigningslova jf. § 2, nr. 54:

- Om samtykke til ekspropriasjon av manglende rettigheter dersom det ikke oppnås minnelig avtale mellom søker og rettighetshaver.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning.

Med vennlig hilsen

Ole Tvette Muriteigen
Ordfører
Ole.tvete.muriteigen@sor-fron.kommune.no
911 08 725

Sammendrag

Tiltaket innebærer er å gjøre endringer på dammen ved Svintjønns utløp, slik at Svintjønna får økt fordrøyningskapasitet i flomsituasjoner. Endringene vil bestå av å forsterke dammen, senke nivået på tappeluka og forbedre/forlenge overløpet. For detaljerte opplysninger om den nye dammen, vises det til søknad om damklassifisering som er sendt over til NVE. HRV blir ikke endret i forhold til det som har vært tidligere, men nivået på tapping blir senket 0,7 m slik at total reguleringshøgde blir 0,8 opp (som før) + 0,7 ned (nytt) = 1,5 m. Dette vil utgjøre at det kan holdes tilbake maks $220\,000\text{ m}^2 \times 1,5\text{ m} = 330\,000\text{ m}^3$ i en flomsituasjon hvis magasinet er helt nedtappet i forkant.

Skurdalsåa har ved flere anledninger flommet over sine bredder, og vannet har tatt nye løp. Det har vært gjentagende skadeflommer i vassdraget, og flom, erosjon og massetransport er en utfordring. Bolighus, annen bebyggelse, barnehage, skole og infrastruktur ligger tett på elveløpet. Flere innbyggere langs elva er bekymret for en flomsituasjon og ved større nedbørshendelser, og lever som flere andre langs lignende vassdrag med usikkerheten knyttet til når neste hendelse kommer og om de blir berørt. Å kunne bremse flomtoppen i Skurdalsåa og skaffe seg et større handlingsrom knyttet til beredskap er derfor av stor betydning for de som bor langs vassdraget, og for samfunnet som helhet.

Ulempene for allmenne interesser vil i all hovedsak knytte seg til en ytterligere tapping av Svintjønna på 70 cm. Dette vil være mest tydelig når tjønna er maksimalt nedtappet, slik at effekten ikke vil være like tydelig gjennom hele vår-, sommer- og høstsesongen. Det vil likevel kunne påvirke det visuelle inntrykket av vassdragslandskapet for de som bruker området, samt det biologiske mangfoldet i selve tørleggingssona.

Innhold

1	Innledning.....	4
1.1	Om søkeren	4
1.2	Begrunnelse for tiltaket	4
1.3	Geografisk plassering av tiltaket	4
1.4	Beskrivelse av området.....	4
1.5	Eksisterende inngrep	5
1.6	Sammenligning med nærliggende vassdrag	5
2	Beskrivelse av tiltaket	6
2.1	Hoveddata	6
2.2	Teknisk plan for det søkte alternativ	6
2.3	Fordeler og ulemper ved tiltaket	7
2.4	Arealbruk og eiendomsforhold.....	8
2.5	Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer	9
3	Virkning for miljø, naturressurser og samfunn.....	10
3.1	Hydrologi (virkninger av utbyggingen)	10
3.2	Vanntemperatur, isforhold og lokalklima	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.3	Grunnvann	10
3.4	Ras, flom og erosjon	10
3.5	Rødlistearter.....	11
3.6	Terrestrisk miljø	11
3.7	Akvatisk miljø	11
3.8	Verneplan for vassdrag og Nasjonale laksevassdrag	12
3.9	Landskap	12
3.10	Store sammenhengende naturområder med urørt preg.....	12
3.11	Kulturminner og kulturmiljø	12
3.12	Reindrift	12
3.13	Jord- og skogressurser	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.14	Ferskvannsressurser	12
3.15	Brukerinteresser	12
3.16	Samfunnsmessige virkninger	13
3.17	Dam.....	13
3.18	Ev. alternative utbyggingsløsninger	13
3.19	Samlet vurdering	13
3.20	Samlet belastning	14
4	Avbøtende tiltak	14
5	Referanser og grunnlagsdata	14
6	Vedlegg til søknaden	14

1 Innledning

1.1 Om søkeren

Sør-Fron kommune, Kommunevegen 1, 2647 Sør-Fron, org. nummer: 941 827 195.

1.2 Begrunnelse for tiltaket

Hovedbegrunnelsen for tiltaket er fordrøyning i en flomsituasjon, slik at flomtoppen i Skurdalsåa senkes og det blir mer tid for beredskap i en flomsituasjon. Det har vært gjentagende skadeflommer langs Skurdalsåa, og boliger/annen bebyggelse, infrastruktur (E6, fylkesveger, kommunale veger), skole og barnehage ligger tett på elveløpet. Det er et stort behov for flomsikringstiltak langs Skurdalsåa, både i form av masseavlagringsbasseng og oppdimensjonering av stikkrenner (vedlegg 4). Det er en stor utfordring knyttet til finansiering av disse tiltakene, og det er derfor hensiktsmessig å vurdere rimeligere og mindre inngripende tiltak. Fordrøyning høyt oppe i nedbørsfeltet kan, der dette er mulig, bidra til å redusere behovet for kostbare tiltak lengre nedstrøms, samt ha effekt over et relativt stort område nedstrøms. Å benytte seg av eksisterende anlegg er kostnadseffektivt, samtidig som det reduserer behovet for nye installasjoner. Det vil også være et pilotprosjekt i form av å benytte eksisterende vanningsanlegg i et klimatilpasningsperspektiv, og ha stor overføringsverdi til andre lignende vassdrag.

Tiltaket er en del av EU Horizon 2020-prosjektet «PHUSICOS», der hovedmålet er å finne naturbaserte løsninger mot flom- og skredskader. Å være en del av prosjektet betyr delfinansiering, men også at partnerne i form av forsknings- og forvaltningsinstitusjoner har vurdert og akseptert tiltaket. For mer informasjon om prosjektet vises det til nettsiden: <https://phusicos.eu/>.

1.3 Geografisk plassering av tiltaket

Svintjønna ligger i Sør-Fron kommune, Innlandet fylke. Skurdalsåa starter fra utløp Svintjønna, og møter Gudbrandsdalslågen nede ved Harpefoss. Vassdragsnummer er 002.DF62 (Vorma-Lågen/Glommavassdraget). Etterspurte kart er vedlagt.

1.4 Beskrivelse av området

Skurdalsåa har sin opprinnelse i Svintjønna, og følger en elvedal nedover fra seter-områdene på Baukåstulen. Elva renner omtrent rett nordover frem til andre krysning av Gålåvegen, hvor elva begynner å renne mer nord-østover. Elva passerer landbruksområder og flere gårder, før den i nedre del av feltet passerer på sørsiden av Harpefoss skole, hvor den renner omtrent rett østover og går sammen med Liabekken. Deretter dreier Skurdalsåa nordover under E6 og renner ut i Gudbrandsdalslågen ved Klokkestranda. Nedbørsfeltet til Skurdalsåa består i stor grad av skog og dyrket mark, men også noe snaufjell, myrer og innsjøer. Like nedenfor Svintjønna er det også et oppdemt tjern, bygd for vatningsanlegg til gardene i Skurdalslia og langsmed Skurdalsåa.

Geologi: Øverst i nedbørsfeltet ved Svintjønna består bergartene av sandskifer og leirskifer. Det er små innslag av metasandstein, glimmerskifer, sandstein, kalkstein og dolomitt. Den største andelen av feltet består av sandstein. Løsmassene i området består i hovedsak av morenemasser av ulik mektighet, samt tynt lag med humus- og torvdekke. Ved utløpet i Gudbrandsdalslågen renner Skurdalsåa gjennom et tynt belte av elveavsetninger. Det er mindre områder med bart fjell, torv og myr.

Infrastruktur: Skurdalsåa passerer flere bilveger fra Svintjønna og ned til Gudbrandsdalslågen. Både private veger, kommunale veger, fylkesveger og nederst i feltet også E6. Skurdalsåa passerer også

nært mange gårder og boliger, og i nedre del av feltet renner den like ovenfor Harpefoss barneskole og barnehage.

1.5 Eksisterende inngrep

Eksisterende murdam med tilgjengelig tappehøyde på 80 cm ble bygd på slutten av 1800-tallet. Dammen ligger ved Svintjønns utløp, og er ca. 30 meter lang der 11 meter av dette er muret av stein med torvfilling innvendig og resten er fast naturlig fjell. Damhøyde, fra laveste punkt i fundamentet til damtopp er 1,25 m. Se også vedlegg 3 for bilde av dammen.

Figur 1: Dagens murdam med luke

Figur 2: Dagens naturlige overløp

1.6 Sammenligning med nærliggende vassdrag

Svintjønna og Skurdalsåa er nært sammenlignbare med nærliggende vassdrag i Gudbrandsdalen. Bratte nedbørsfelt, utfordringer med flom og rask respons på nedbør er fellesnevner for flere av

sidevassdragene til Gudbrandsdalslågen. Flere av sidevassdragene er preget av bebyggelse og infrastruktur tett på elveløpene og ulike sikringstiltak mot flom. Dette gjelder også Skurdalsåa.

2 Beskrivelse av tiltaket

2.1 Hoveddata

Endring av bekkeløp i Skurdalsåa – hoveddata

	Hovedalternativ	Ev. alternativ
Lengde på berørt elvestrekning	160 m	
Nåværende bredde på elva/bekken	1,5 m	
Nåværende dybde i elva/bekken		
Bredde på elv/bekk etter tiltak	1,5 m	
Dybde på elv/bekk etter tiltak	80-90 cm	

2.2 Teknisk plan for det søkte alternativ

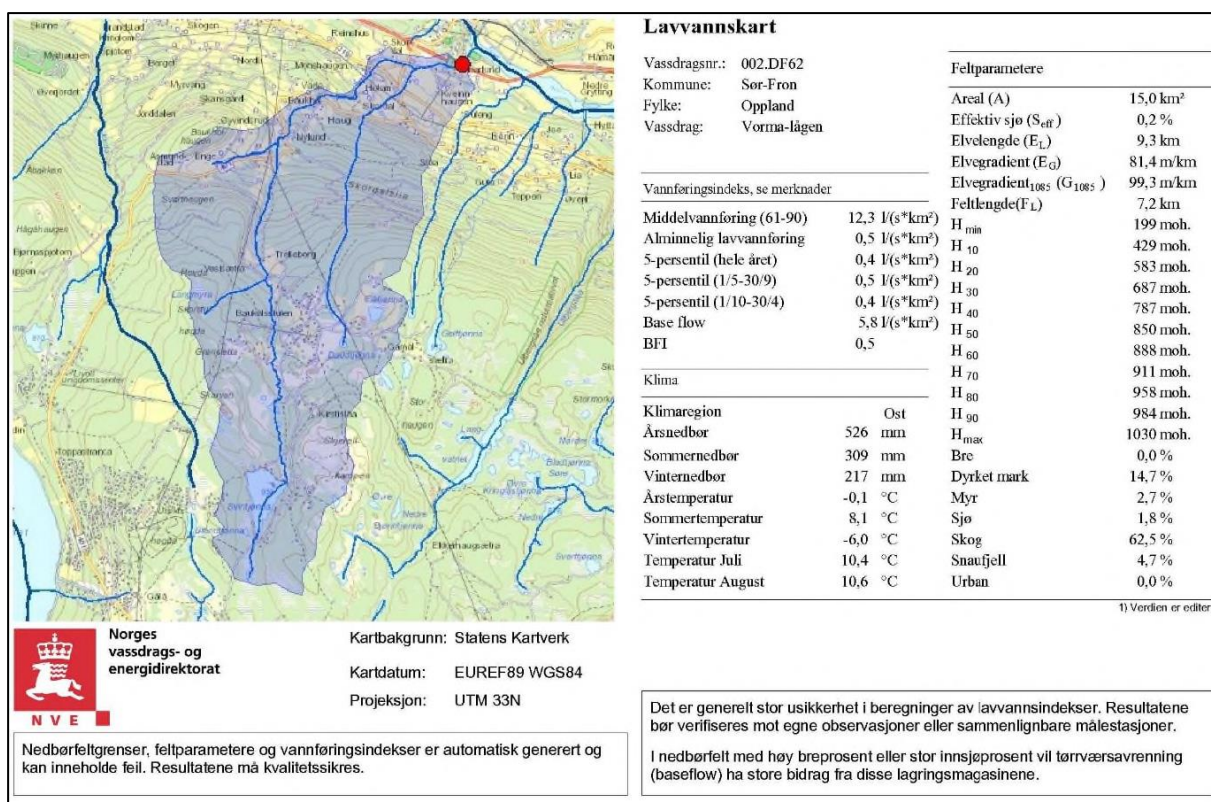
Tiltaket innebærer å gjøre endringer på dammen ved Svintjønns utløp, slik at Svintjønna får økt fordrøyningskapasitet i flomsituasjoner. Endringene vil bestå av å forsterke dammen, senke nivået på tappeluka og forbedre/forlenge overløpet. For mer detaljerte opplysninger om den nye dammen, vises det til søknad om damklassifisering som er sendt over til NVE. HRV blir ikke endret i forhold til det som har vært tidligere, men dagens tappeløp blir senket 0,7 m slik at total reguleringshøgde blir 0,8 m (som før) + 0,7 m (nytt) = 1,5 m. Det vil si at kapasiteten totalt på fordrøyning av flomvann vil bli arealet av Svintjønna x total reguleringshøgde = 220 000 m² x 1,5 m = 330 000 m² hvis dammen er nedtappet før flom inntreffer.

Full nedtapping vil kun gjennomføres i forkant av varslede store nedbørsmengder. Behov for tapping er planlagt varslet gjennom et SMS-system, hvor de ansvarlige må fysisk opp til dammen for å justere tappeluka. Flomhendelser kan oppstå både vår, sommer og høst, mens behov for vanningsvann begrenser seg til vekstsesongen. Det understrekes at dagens bruk og mengde av vanningsvann vil bestå, og at det kun er i forbindelse med varslet ekstremnedbør/flom og tørkeperioder det kan tappes ekstra innenfor den reguleringshøyden som er omsøkt.

I tillegg må overløpet og bekkestrekningen nedstrøms dam tilpasses den nye reguleringshøyden. Det vil være behov for å grave eksisterende kanal 80-90 cm dyp på en ca. 160 meter lang strekning nedstrøms dammen. Dette for å sikre at vannet renner nedover på den flate strekningen før brekket, der det renner videre ned i Skurdalsåa.

2.2.1 Hydrologi og tilsig

Nedbørsfeltet til Skurdalsåa er omtrent 15 km² stort, og består av både selve Skurdalsåa, Liabekken og mindre sidebekker som slutter seg til elva underveis. Når det gjelder kun Svintjønna får tjønna tilløp fra et nedbørsfelt på 2,1 km², dvs. ca. 10% av hele nedbørsfeltet.

Figur 3: Beregning av hele nedbørfeltet fra Nevina, korrigert ut fra kartstudier hvor vannet drenerer naturlig i feltet. Hentet fra Norconsult-rapporten fra 2018 (vedlegg 4).

2.2.2 Veibygging

Det er ikke behov for veibygging ifb. tiltaket.

2.2.3 Massetak og deponi

Det er ikke behov for massetak og deponi ifb. tiltaket.

2.3 Fordeler og ulemper ved tiltaket

Fordeler

Skurdalsåa har ved flere anledninger flommet over sine bredder, og vannet har tatt nye løp. Det har vært gjentakende skadeflommer i vassdraget, og flom, erosjon og massetransport er en utfordring, Bolighus, annen bebyggelse, barnehage, skole og infrastruktur ligger tett på elveløpet. Flere innbyggere langs elva er bekymret for en flomsituasjon og ved større nedbørshendelser, og lever som flere andre langs lignende vassdrag med usikkerheten knyttet til når neste hendelse kommer og om de blir berørt. Å kunne bremse flomtoppen i Skurdalsåa og skaffe seg et større handlingsrom knyttet til beredskap er derfor av stor betydning for de som bor langs vassdraget, og for samfunnet som helhet.

Ulemper

Ulempene for allmenne interesser vil i all hovedsak knytte seg til en ytterligere tapping av Svintjønna på 70 cm. Dette vil være mest tydelig når tjønna er maksimalt nedtappet, slik at effekten ikke vil være like tydelig gjennom hele vår-, sommer- og høstsesongen. Det vil likevel kunne påvirke det visuelle inntrykket av vassdragslandskapet for de som bruker området, samt det biologiske mangfoldet i selve tørrleggingssona. Hytteiere og andre brukere av tjønna som har båt vil også måtte tilpasse seg en tidvis lavere vannstand.

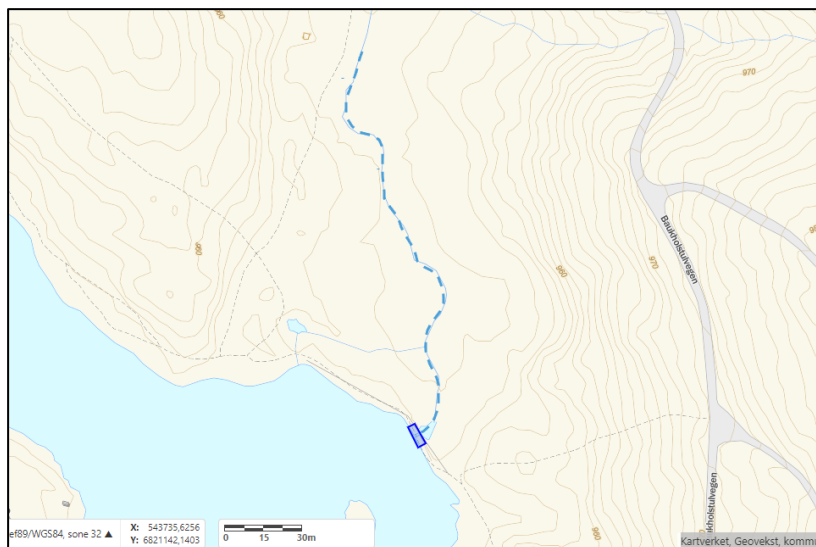
2.4 Arealbruk og eiendomsforhold

Arealbruk

Inngrep	Midlertidig arealbehov (m ² el. daa)	Permanent arealbehov (m ² el. daa)	Ev. merknader
Endringer av eksisterende dam	-	Ca. 30 m ²	Vil begrense seg til det arealet der det allerede ligger en dam.
Justering av overløp og kanal/elveløp nedstrøms dam	-	160 meter	Grave eksisterende kanal 80-90 cm dyp på en ca. 160 meter lang strekning nedstrøms dammen-

Figur 4: Viser damstedet og strekning nedstrøms jf. tabellen over.

Figur 5: Viser damstedet og strekning nedstrøms jf. tabellen over.

Eiendomsforhold

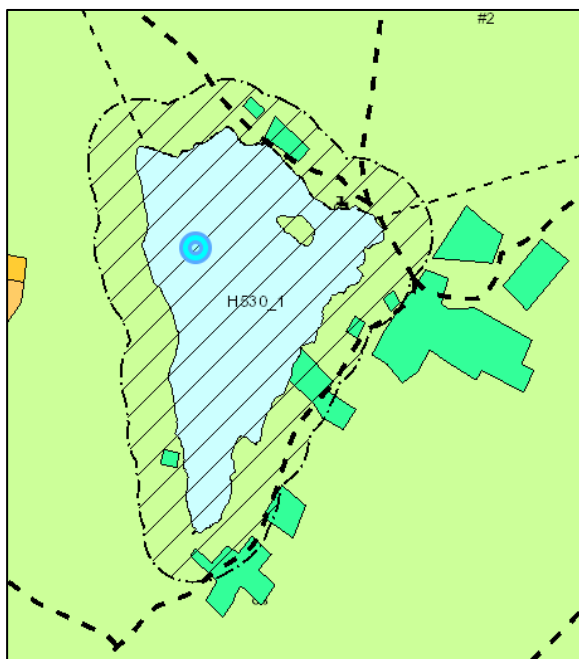
Eiere av den eksisterende dammen er organisert i en damlag, Svintjønna damlag SA, med organisasjonsnummer 928 250 954. Tiltaket er avklart med damlaget, og de stiller seg bak tiltaket.

2.5 Forholdet til offentlige planer og nasjonale føringer

Beskrivelse av tiltakets status i forhold til:

Kommuneplaner

Det finnes ikke reguleringsplan i området, så det er kommuneplanens arealdel 2014-2025 i Sør-Fron kommune som er gjeldende. Her er Svintjønna avsatt som bruk og vern av sjø og vassdrag, mens områdene rundt er LNF og spredt fritidsbebyggelse. Figuren under viser et utklipp fra kommuneplanens arealdel. Skravert område er avsatt som hensynssone friluftsliv.

Figur 6: Utklipp fra kommuneplanens arealdel.

Verneplan for vassdrag

Svintjønna og Skurdalsåa inngår ikke i nedslagsfeltet til verna vassdrag.

Nasjonale laksevassdrag

Svintjønna og Skurdalsåa inngår ikke i Nasjonale laksevassdrag.

Ev. andre planer eller beskyttede områder

Området er ikke omfattet av fylkesvise planer (eks. regionale villreinplaner), er ikke vernet etter naturmangfoldloven eller kulturminneloven og inngår ikke i statlig sikret friluftsområde.

EUs vanndirektiv

Det er regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma 2016-2021 som er gjeldende i området. Denne erstattes snart av regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027. Svintjønna er en del av samlevannforekomsten «Sideelver Lågen (vestsiden) - 002-2245-R», og er i Vann-Nett registrert med moderat økologisk tilstand. Målinger av totalnitrogen gjør at

vannforekomsten havner i moderat, men det er ikke mulig å si at dette konkret gjelder Svintjønna, siden samlevannforekomsten omfatter mange bekker.

3 Virkning for miljø, naturressurser og samfunn

3.1 Hydrologi (virkninger av utbyggingen)

Eksisterende murdam tilgjengeliggjør en tappeshøyde i Svintjønna på 80 cm i dag. Dette benyttes til vanningsvann til jordbruket for de seks gårdene langs Skurdalsåa som har eierforhold. Med omsøkt endring vil dagens tappeløp blir senket 0,7 m, slik at total reguleringshøgde blir 0,8 m (som før) + 0,7 m (nytt) = 1,5 m. Dette betyr en større vannstandsvariasjon i Svintjønna. Det er årsikker vannføring i Skurdalsåa. Om vinteren er det et lite synlig vannsig frå Svintjønna, mens resten av året blir Skurdalsåa tilført vann gjennom overløpet i eksisterende demning. Oppkommer nedstrøms demning samt sidebekker tilfører elva mye vann. Omsøkt tiltak muliggjør et magasinivolum på 330 000 m³ hvis magasinet er helt nedtappet i forkant, og medfører at vann jevnere kan fordeles ut i Skurdalsåa i en flomsituasjon. Dette vil redusere flomtoppen, og fordele den utover lengre tid.

3.2 Grunnvann

Det er ikke registrert noen grunnvannsforekomst i området.

3.3 Ras, flom og erosjon

Området ligger ikke innenfor skredfæresone eller aktsomhetsområde for skred, og det er ikke kjente skredhendelser fra området. Når det gjelder flom, har det vært gjentagende flomsituasjoner med påfølgende skader langs Skurdalsåa. Eksempelvis medførte flommene i 2011 og 2013 skader for ca. 8-10 millioner (utbetalt som naturskade), og i tillegg kommer flere millioner for å reetablere infrastruktur + en del skade på hageanlegg o.l. i privat forsikringsoppgjør (som er av uvisst størrelse). Det vises til Norconsult-rapporten fra 2018, «Sårbarhetskartlegging Skurdalsåa», som i nærmere detalj beskriver utfordringsbildet i elva. Denne er lagt ved som vedlegg 4. Her står det blant annet følgende:

«Det har vært flere flommer i Skurdalsåa, og den mest omtalte og ødeleggende, var flommen Storofsen. Storofsen inntraff 21. og 22. juli i 1789, og tok nesten alle kvernhusene langs Skurdalsåa. Skurdalsåa brøt seg ut ved Skurdalshaugen og tok nytt løp mot husene i Øvre Nigard Skurdal. Elva ødela stabbur og kvernhus i tillegg til åkrer og jord. Skurdalsåa har flommet over flere ganger, og tatt med seg kvernhus, ødelagt dammer, veger, gårder og jord. Flom har rammet i 1860, 1908, 1938, 1995, 2009, 2011 og 2013. Flommet i 1908 brøt seg gjennom ved Skurdalshaugen og tok nytt løp nedover Nedre Nigardsjordet, slik som under Storofsen. Skurdalsåa var også grunnen til at ny E6 ble stengt i 8 timer i 2017, da avkjøringa mot Harpefoss ble fylt med vann. I 2017 kom vannet fra strekningen av Skurdalsåa som tidligere har vært sikret og rensket. Skadene like ved brua på E6 kommer fra samme hendelse, hvor noe av flomvannet rant langsmed vegen og ned skråningen tilbake til elveløpet».

Det er registrert 39 skadepunkter i nedbørsfeltet fra flommene i 2011 og 2013, hvorav 29 skadepunkt i 2011, 9 i 2013, samt et skadepunkt uten dato. Skadedataene er registrert i forbindelse med regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag. Skadene har i hovedsak oppstått i nedre halvdel av nedbørsfeltet, og omfanget viser at Skurdalsåa med sidegrener er et utsatt elveløp. Høyden i nedbørsfeltet varierer mellom 199 – 1030 m.o.h., noe som gir en helning på rundt 12 %. Dette gir et relativt bratt nedbørsfelt med rask respons. Sammen med flom gir også erosjon og massetransport utfordringer.

3.4 Rødlistearter

Artsdatabanken sitt Artskart er brukt som utgangspunkt. Det er registrert en rødlisteart i Svintjønna, granmeis (*Poecile montanus*). Det ligger også inne en registrering av gaupe (*Lynx lynx*) langs Skurdalsåa.

Rødlisteart	Rødlistekategori	Funnsted	Påvirkningsfaktorer*
Granmeis (<i>Poecile montanus</i>)	VU - sårbar	Svintjønna (2017)	Økt konkurranse fra andre meisearter om reirplass, reirpredasjon fra flaggspett, fragmentering av habitat.
Gaupe (<i>Lynx lynx</i>)	EN – sterkt truet	Skurdalsåa	Få reproduserende individer i Norge.

* fra Artsdatabanken/Norsk rødliste for arter 2021

Det er ikke forventet noen negativ påvirkning på rødlistearter som følge av tiltaket.

3.5 Terrestrisk miljø

Det er ikke registrert noen naturtyper i eller rundt/langs Svintjønna og Skurdalsåa. For Svintjønna er det i Artsdatabankens Artskart kun granmeis (*Poecile montanus*) og bjørkefink (*Fringilla montifringilla*) som er registrert. Bjørkefink er en art av nasjonal forvaltningsinteresse, men har status som LC – livskraftig på norsk rødliste for arter 2021. Funnet ble gjort i 2017. Langs Skurdalsåa finnes det en registrering av gaupe (*Lynx lynx*), og helt i nederste del en registrering av rødhyll (*Sambucus racemosa*). Rødhyll er en art på Fremmedsartslista 2018, i kategorien SE – Svært høy risiko. Generelt utgjør Svintjønna og Skurdalsåa et habitat for både fugler, insekter og andre terrestriske arter som er knyttet til åpne vannspeil og kantvegetasjon langs vassdrag.

En ytterligere senking på maksimalt 70 cm vil tørrelegge større deler av strandsona. Dette påvirker ikke eksisterende terrestrisk vegetasjon, men kan som beskrevet under i avsnittet om akvatisk miljø gjøre at det er vanskeligere for vegetasjon å etablere seg i denne sona. Det er ellers ikke forventet andre negative konsekvenser på terrestrisk miljø som følge av tiltaket.

3.6 Akvatisk miljø

Det finnes ørret (*Salmo trutta*) og ørekyte (*Phoxinus phoxinus*) i Svintjønna. Nedre deler av Skurdalsåa er gyte- og oppvekstområde for storørret fra Gudbrandsdalslågen. Storørret kan gå opp til der E6 krysser elva, hvor det er et vandringshinder. Skurdalsåa er ellers ei elv i bratt terreng, og har ingen egen stasjonær fiskebestand, utover de eventuelle individene som slipper seg ned fra Svintjønna.

En ytterligere senking på maksimalt 70 cm vil tørrelegge større deler av strandsona. Fisk kan naturlig nok da ikke bruke disse områdene, og bunndyr og eventuelt vannvegetasjon vil påvirkes. Hyppig variasjon i vannstand vil også kunne gjøre det vanskelig for vannvegetasjon å etablere seg. Det er ikke kjent hvor ørret gyter i Svintjønna, men siden det ikke er andre tilløpsbekker av noe særlig størrelse antas det at nedre deler av innløpsbekken utgjør et funksjonsområde. Ørret kan også, ved mangel på egnede inn- og utløpsområder, gyte i innsjøen. Rogn blir lagt på høsten, og klekker våren etter. Tilgang til gyteområdene og vanndekt areal mens rogn ligger i grusen er avgjørende for om rekrutteringen påvirkes eller ikke. Samtidig kan en større fordrøyningskapasitet i Svintjønna kan føre til at vann jevnere kan fordeles ut i Skurdalsåa. Dette kan ha betydning i tørkeperioder for å unngå at elva tørker ut, og dermed opprettholde vassdragsmiljøet og skape et eksistensgrunnlag for fisk og andre ferskvannsorganismer.

3.7 Verneplan for vassdrag og Nasjonale laksevassdrag

Svintjønna og Skurdalsåa inngår ikkje i Verneplan for vassdrag eller Nasjonale laksevassdrag.

3.8 Landskap

Skurdalsåa er ca. 7 km lang, fra Svintjønna og til utløpet i Gudbrandsdalslågen. Det er flere mindre bekker som renner ut i Skurdalsåa på strekningen, og bidrar til den totale vannføringen. Den totale størrelsen på nedbørfeltet er ca. 15 km², der nedbørfeltet i hovedsak består av skog og jordbruksareal sammen med fjellandskap, våtmarker og mindre innsjøer. Høyden i nedbørfeltet varierer mellom 199 – 1030 m.o.h., der Svintjønna ligger 965 m.o.h. Vegetasjonen rundt tjønna består hovedsakelig av gran- og løvskog, med lavere vierkratt og einer ned mot vannet. I grunne områder i tjønna finnes vannvegetasjon (siv/gress-områder). Eksisterende dam ligger ved Svintjønns utløp. Svintjønna er ikke et INON-område.

En ytterligere tapping på 70 cm være synlig, og derav kunne påvirke oppfatningen av vassdragslandskapet og helhetsinntrykket. Dette vil være mest tydelig når tjønna er maksimalt nedtappet, slik at effekten ikke vil være like tydelig gjennom hele vår-, sommer- og høstsesongen.

3.9 Store sammenhengende naturområder med urørt preg

Vurderes ikke relevant for dette området.

3.10 Kulturminner og kulturmiljø

Det er ikke registrert noen kulturminner eller kulturmiljøer i eller rundt Svintjønna. Selve damkrona har likevel en kulturhistorisk verdi, og skal derfor bevares. En frivillig organisasjon kalt «Skurdalsåas Venner» har restaurert ei gammel mølle og tilhørende bygninger langs elva, og det er en kultursti/natursti helt fra Svintjønna og til Skurdalsåas utløp i hovedelva.

En redusert flomtopp i Skurdalsåa vil beskytte gamle restaurerte møller og tilhørende konstruksjoner langs elva og kan utløse ytterligere restaureringsprosesser for slike bygg. For kulturminner er det kun forventet positive konsekvenser, ved at gammel tradisjon holdes i hevd og at bygningene langs Skurdalsåa i større grad beskyttes mot flom.

3.11 Reindrift

Reindrift er ikke aktuelt i dette området.

3.12 Ferskvannsressurser

En viktig brukerinteresse knyttet til Svintjønna og Skurdalsåa er jordbruksvanning. Ved dagens praksis tappes det inntil 80 cm gjennom eksisterende dam, til flere gårdsbruk langs Skurdalsåa. Det er en forutsetning at omsøkt endring ikke endrer denne praksisen, da dette er avgjørende for de gårdbrukerne det gjelder i vekstsesongen. Å kunne tappe ytterligere vann vil fungere som en sikkerhet i tørkesomre/ved svært lite nedbør, og bidra til jordbruksvann også i disse periodene. Det er også flere private brønner langs Skurdalsåa som vil kunne nytte seg av dette i samme situasjon som beskrevet over. Å bremse flomtoppen i Skurdalsåa vil også påvirke disse brønnene positivt ved at det er mindre sjanse for at det kommer inn fremmedvann i en flomsituasjon.

3.13 Brukerinteresser

Svintjønna brukes til bading og fiske gjennom sommersesongen. Det går mindre stier i området rundt tjønna, og deler av stien på nordsida inngår i det som på kart er registrert som «merket fotrute» (se kart i vedlegg 3). På vinteren kjøres det skiløyper langs deler av tjønna, som en del av løypenettet

som er tilknyttet Gålå-området. Det ligger flere hytter rundt Svintjønna, der noen har båthus/naust. Andre har båt som oppbevares på land, og på flyfoto sees det flere båter som ligger på land nært vannkanten. Det finnes også en natur-/kultursti helt fra Svintjønna og ned langs Skurdalsåa til utløpet.

Det er ikke kjent at eksisterende tapping/regulering fører til utfordringer for brukerinteresser eller naturmiljø. Det har imidlertid vært slik i veldig mange år, så det er grunn til å anta at det for mange har blitt «naturlilstanden», og at det er slik det alltid har vært. En ytterligere senking av vannstanden på maksimalt 70 cm naturlig nok være synlig i vannkanten, og det vil i varierende grad (avhengig av hvor mye som tappes) bli et tørrlagt belte i strandsona. Dette kan oppfattes negativt visuelt for de som bruker området, men det forutsees ikke at det vil ha noen negativ påvirkning på andre aktiviteter som bading og fiske. Når det gjelder bruk av båt, vil det kunne medføre endrede forhold i vannkanten ift. dette med å få båten ut på vannet. Det antas å ikke bli en stor utfordring, men det er likevel viktig å påpeke at en lavere vannstand vil ha betydning for sjøsetting av båt. Det er skaffet en oversikt over alle hytteiere rundt tjønna, og det planlegges å informere og rådføre seg med disse før planlagt praksis gjennomføres.

3.14 Samfunnsmessige virkninger

Flommene i 2011 og 2013 medførte skader for ca. 8-10 millioner (utbetalt som naturskade), og i tillegg kommer flere millioner for å reetablere infrastruktur + en del skade på hageanlegg o.l. i privat forsikringsoppgjør (som er av uviss størrelse). Bolighus, annen bebyggelse, barnehage, skole og infrastruktur ligger tett på elveløpet. Flere innbyggere langs elva er bekymret for en flomsituasjon og ved større nedbørshendelser, og lever som flere andre langs lignende vassdrag med usikkerheten knyttet til når neste hendelse kommer og om de blir berørt. Å kunne bremse flomtoppen i Skurdalsåa og skaffe seg et større handlingsrom knyttet til beredskap er derfor av stor betydning for de som bor langs vassdraget.

Tiltaket vil også kunne redusere behovet for andre tiltak langs Skurdalsåa. Det er utarbeidet en Norconsult-rapport, «Sårbarhetskartlegging Skurdalsåa», der det blant annet er anbefalt flere masseavlagringsbasseng og oppdimensjonering av stikkrenner/bruer under fylkesvegen som krysser elva flere steder. Det er utfordrende å skaffe midler til dette, og det er derfor ønskelig å bruke Svintjønna til fordrøyning da dette vil bidra til å senke flomtoppen samt gi mer tid for beredskap i en flomsituasjon.

3.15 Dam

Det vises her til allerede innsendt dokumentasjon og pågående prosess knyttet til damklassifisering.

3.16 Ev. alternative utbyggingsløsninger

Det er ikke vurdert alternative tiltak.

3.17 Samlet vurdering

Tema	Konsekvens	Søker/konsulent sin vurdering
Vanntemp., is og lokalklima	Intet omfang/ubetydelig	Søker
Ras, flom og erosjon	Stor positiv	Søker
Ferskvannsressurser	Middels positiv	Søker
Grunnvann	Ikke relevant	Søker
Brukerinteresser	Liten negativ	Søker
Rødlistearter	Intet omfang/ubetydelig	Søker
Terrestrisk miljø	Liten negativ	Søker

Akvatisk miljø	Liten negativ	Søker
Landskap og INON	Liten negativ/ikke relevant (INON)	Søker
Kulturminner og kulturmiljø	Middels positiv	Søker
Reindrift	Ikke relevant	Søker
Jord og skogressurser	Intet omfang/ubetydelig	Søker
Oppsummering	Positiv konsekvens	

3.18 Samlet belastning

Oppsummert vurderes det at omsøkt tiltak ikke i vesentlig grad vil bidra til en negativ belastning på området. Området rundt Svintjønna består i dag av spredt hyttebebyggelse (lavstandard), naust, privat infrastruktur (grusveger), stinett og skiløyper. Området brukes til friluftsliv og rekreasjon, samt som vannkilde for jordbruksvanning. Svintjønna er allerede regulert i dag gjennom eksisterende damkonstruksjon, en praksis som har eksistert helt siden dammen ble bygd. Omsøkt tiltak vil videreføre og utvide denne praksisen, samt ha stor samfunnsnytte. De fysiske tiltakene som er nødvendig begrenser seg til damstedet og litt nedstrøms dette, og det vil ikke bli behov for eksempelvis ny infrastruktur. Hovedgrunnen til at det vurderes at tiltaket vil ha liten negativ konsekvens for området er at dagens bruk ift. rekreasjon og friluftsliv kan opprettholdes også etter at omsøkt tiltak er gjennomført.

4 Avbøtende tiltak

Det planlegges for god dialog med berørte parter i forkant av og etter at tiltaket er gjennomført. Dette gjelder spesielt hytteeiere, andre brukere av området og løypelaget som kjører skiløyper. Oversikt over berørte grunneiere og rettighetshavere (utover selve damlaget) ligger klart, men de har ikke blitt kontaktet pr. dags dato grunnet usikkerheten rundt om dette prosjektet kan gjennomføres eller ikke. Utover den formelle høringen planlegges det imidlertid dialog med disse, slik at man sammen kan komme fram til gode løsninger og eventuelle avbøtende tiltak. Når det kommer til vegetasjon, er det viktig å ikke fjerne mer vegetasjon enn absolutt nødvendig. Tiltaksområdet ligger relativt høyt over havet, noe som betyr at vegetasjonen er mer nøysom og revegeteringen går saktere enn på havnivå. Det skal legges til rette for revegetering hvis dette blir nødvendig.

5 Referanser og grunnlagsdata

Kunnskapsgrunnlaget i denne søknaden er i hovedsak hentet fra Artskart, Naturbase, Innlandsgis, NVE Atlas/Nevina, Norconsult sin rapport «Sårbarhetskartlegging Skurdalsåa» fra 2018 og grunnlagsdokumenter for klassifisering av dam utarbeidet av Jan H. Bakke i VTA Eidefoss vannkraft.

6 Vedlegg til søknaden

1. Regionalt kart. Prosjektet skal være avmerket. **Vedlegg 5.**
2. Oversiktskart (1:50 000). Nedbørfelt og omsøkte prosjekt skal være inntegnet. Kartet skal være i A3 el A4 format, tydelig og lesbart, med farger og gode tegnforklaringer. **Vedlegg 1.**
3. Detaljert kart over utbyggingsområdet (1:5000). Kartet skal vise eventuelle overføringer og magasin, inntak, vannledning, settefiskanlegg, nye og eksisterende veier, eiendomsgrenser og arealbruk. Kartet skal være i A3 el A4 format, tydelig og lesbart, med gode tegnforklaringer. Prosjektet skal tegnes inn med farger. **Vedlegg 2.**
4. Hydrologiske kurver:

- Kurver som viser vannføringen på utbyggingsstrekningen før og etter utbyggingen i tørt, vått og middels år.
 - Fyllingskurver hvis reguleringsmagasin.
5. Fotografier av berørt område (oversiktsbilde, inntaksområde, vannledning, plassering av vannverket, ev. spesielle landskapselement el. verneområder). Inngrepene kan gjerne visualiseres/tegnes inn på bildene. Ved eksponering i et større landskapsrom skal tekniske inngrep som dammer, veier og vannledning være visualisert. **Vedlegg 3.**
 6. Fotografier av vassdraget under forskjellige vannføringer og størrelse på vannføringen skal oppgis.
 7. Oversikt over berørte grunneiere og rettighetshavere. **Vedlegg 6.**
 8. Ev. miljørapport/ Biologisk mangfoldrapport. Det anbefales at rapporten utarbeides iht. gjeldende veileder fra NVE/Miljødirektoratet.